

De Omgevingswet als 'trigger' voor innovatie

14-04-2017 12:07

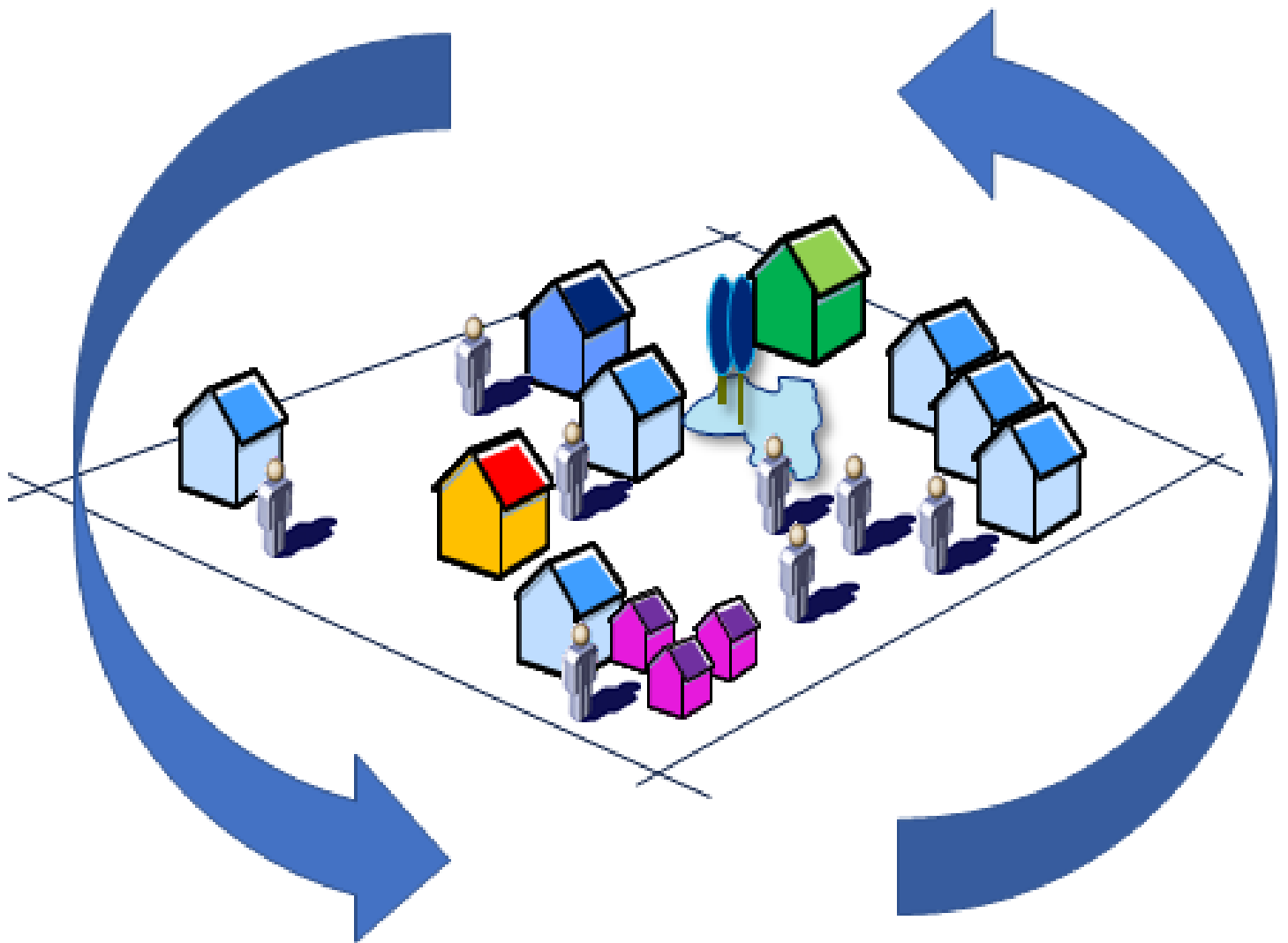
Het klinkt paradoxaal: een wet die leidt tot innovatie. Toch is dit zo. De invoering van de Omgevingswet zorgt ervoor dat het werkveld van de fysieke leefomgeving ingrijpend verandert. Minder regels en meer ruimte voor gewenste initiatieven. Dit gaat over een nieuwe manier van kijken, denken, doen en organiseren. Het wordt écht anders. En niemand weet nog hoe...precies.

Oscar van Opstal en Nienke Sassen van [Fakton](#) beschrijven in dit artikel de weg naar innovatie als gevolg van de invoering van de Omgevingswet in 2019.

Het nieuwe [omgevingsrecht](#) ondersteunt en stimuleert de transitie naar een duurzame samenleving. Deze gedachte past bij de grote verschuivingen in de samenleving die gaande zijn op ecologisch, economisch-maatschappelijk en spiritueel-cultureel vlak. Onze maatschappij transformeert. In hun boek '[Leiden vanuit de toekomst](#)' beschrijven Otto Scharmer en Katrin Kaufer de transitie die onze maatschappij doormaakt. De terugtrekkende overheid, het afnemend vertrouwen richting instituten en de opkomst van lokale sociale netwerken zijn hier kenmerken van. Overheid en samenleving moeten samen op zoek naar nieuwe antwoorden.

Evolutie van bewustzijn

De leefomgeving kent vele facetten. De dynamiek is groot. Hoe gaan we bijvoorbeeld om met klimaatverandering, biodiversiteit en het gebruik van duurzame energiebronnen? De ontwikkelingen gaan razendsnel. De complexiteit neemt toe. Dit uit zich in het feit dat extrapoleren van vandaag naar overmorgen geen optie meer is, zie ook [Strategie Innovatie als 'Journey'](#).

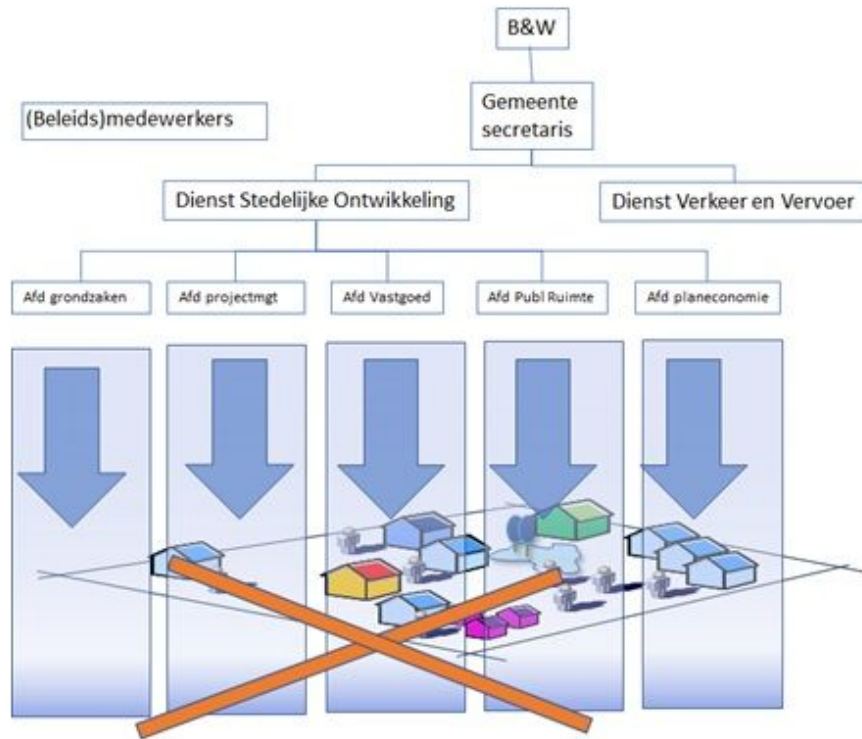
Fysieke leefomgeving (ECO systeem)

Dit betekent voor de overheid dat ze op zoek moet naar manieren om meer ruimte te geven aan initiatieven en participatie voor de inwoners en ondernemers. Deze ruimte voor maatwerk en minder regels vraagt van iedereen in de keten een omschakeling. De beweging die is ingezet betekent dat we afscheid nemen van het verouderde en hiërarchische 'ego-systeem'-denken dat zich volledig richt op het eigenbelang van het individu met een overheid die boven de partijen staat.

We verschuiven richting 'eco-systeem'-bewustzijn. Vanuit inclusiviteit wordt nadruk gelegd op het welzijn van het geheel. Dit betekent een grote onderlinge verwevenheid en responsiviteit.

Verandering met impact voor de organisatie

Ruimte voor maatwerk, minder regels en meer participatie met een grotere rol voor de burger en ondernemer in het proces vraagt een andere manier van handelen van de ambtelijke organisatie. Wat blijkt is dat de huidige organisatiestructuren hier onvoldoende op geëquipeerd zijn. De organisatie dient op de wijk en de opgaven in de stad gericht te zijn. Het huidige verkokerde dienstenmodel en de kloof tussen beleid en uitvoering zijn niet

In sommige gemeenten word al geëxperimenteerd met opgavegericht werken en sturen. Deze richting is goed, maar de invoering van de Omgevingswet vraagt nog meer, namelijk responsiviteit en wendbaarheid. Dit betekent een verdere doorontwikkeling en innovatie ten aanzien van de organisatie en besturing. De Raad, het College en de ambtelijke organisatie staan voor de uitdaging hun rol anders definiëren en in te richten. Dit gaat bijvoorbeeld over de vraag waar de Raad nog wel en niet over besluit.

meer toereikend.

Invoering Omgevingswet = Innovatie & change

Slechts twintig procent van de invoering betreft de technische, 'harde' kant. Het overgrote deel gaat over een fundamenteel nieuwe manier van werken, een andere manier van denken, andere vaardigheden en een cultuurverandering. Inbedding van deze aspecten binnen de organisatie vraagt om het écht anders doen, niet om het verbeteren van het bestaande. Het is een nieuwe manier van werken die moet worden 'uitgevonden'. Juich vernieuwing en anders denken toe. Het is een proces waar de kracht van innovatie tot uitdrukking komt.

Niemand heeft het antwoord. Het is pionieren. Het is een ontdekkingsreis die overheid en samenleving samen moeten vormgeven. Hiervoor is inspiratie nodig. We moeten onze blik verruimen naar de ontwikkelingen die buiten plaats vinden. In dialoog met de stad. Dit moeten we gebruiken om een eigen visie en aanpak te ontwikkelen.

Lessons Learned

Er bestaat geen blauwdruk die standaard toegepast kan worden: de vragen van de leefomgeving en de opgaven verschillen per gemeente en dientengevolge is ook een andere invulling nodig. Wel zien wij in de basis een drietal lessons learned die bijdragen aan de succesvolle realisatie van innovaties én de benodigde

transformatie:

1) Beschouw de opgave van de invoering van de Omgevingswet als innovatie

Accepteer dat de vraagstukken van overmorgen niet meer beantwoord kunnen worden met de werkwijze van vandaag. Juich vernieuwing en anders denken toe. Werk met experimenten en proeftuinen, zowel in de fysieke omgeving, als in werkvormen.

2) Gebruik 'friskijkers' en 'scherptemakers'

Laat je inspireren. Verruim je blik. Van buiten naar binnen. Ben nieuwsgierig naar wat technologische, ecologische en maatschappelijke ontwikkelingen kunnen betekenen voor de stad, de leefomgeving en de mens. Gebruik intern vooral medewerkers die minder dan twee jaar in dienst zijn of weinig ervaring hebben met de fysieke leefomgeving, of in andere sectoren hebben gewerkt.

3) Start in de geest van de Omgevingswet

Het denken is sterk vanuit het geheel en het collectief. Betrek burgers, ondernemers en andere instanties in de zoektocht. Verken ieders betekenisvolle bijdrage aan het geheel en de rol die de gemeente daarin kan spelen.

Benieuwd naar onze ervaringen met innovatie, het nieuwe organiseren en de Omgevingswet? Wij gaan graag het gesprek met je aan.

Drs. Oscar van Opstal MRE en drs. ir. Nienke Sassen zijn respectievelijk Associate Partner en Associate Consultant van [Fakton](#) en gespecialiseerd in strategie-, innovatie- en organisatieontwikkeling in de vastgoedsector.